

Commissiedebat Elektriciteitsnet, energie-infrastructuur & RES – 28 september 2022

Om fossiele bronnen zo snel mogelijk te vervangen door hernieuwbare energie uit Nederland (oranje-groene energie) zijn krachtige ingrepen nodig. Het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht een emissiereductie van 39% tot 50% in 2030. Er zijn additionele maatregelen en snelle besluiten nodig om het doel van 55% tot 60% CO₂-reductie in 2030 te kunnen halen. Het is essentieel dat de randvoorwaarden voor de energietransitie geborgd zijn zoals ruimtelijke inpassing, kortere doorlooptijden, voldoende vakmensen en het versterken, verslimmen en versnellen van energie-infrastructuur. De NVDE is blij dat er onderzoek gedaan is naar de stijging van de elektriciteitsvraag en dat er een landelijk coördinatieteam netcongestie is ingesteld om nu samen uitdagingen op te pakken rondom congestie.

Alles uit de kast: faciliteer de substantiële stijging van de elektriciteitsvraag

De Werkgroep Extra opgave verwacht in haar rapport '[Alles uit de Kast](#)' een bijna twee keer zo grote elektriciteitsvraag in 2030 ten opzichte van de inschatting in het Klimaatakkoord. De NVDE pleit voor het inzetten op alle vijf de CO₂-vrije opties beschreven in het rapport. Snelle en ingrijpende actie is essentieel voor tijdige inpassing van de elektriciteitsinfrastructuur: met de huidige doorlooptijden is 2030 voor veel opties al 'morgen' of zelfs 'gisteren'. Krachtig ingrijpen van de Rijksoverheid is nodig om de doelen op tijd te halen, concludeert Netbeheer Nederland in de [Quickscan coalitieakkoord energiesysteem](#). Essentieel hierbij is een Nationaal Plan Energiesysteem voor de vertaling naar concrete keuzes en het opschalen van hernieuwbare opwek en infrastructuur.

- **Ontwikkel uiterlijk eind 2022 met het Nationaal Plan Energiesysteem een energieplanologie voor het behalen van de klimaatambitie van 60% CO₂-reductie in 2030 en een klimaatneutraal energiesysteem in 2050.** Heldere keuzes zijn nodig over waar de energie-infrastructuur verzaagd en/of nieuw aangelegd moet worden. De druk op de infrastructuur kan daarnaast gereduceerd worden door slimme vraag- en aanbodkoppeling inclusief toepassing van flexibiliteit en energieopslag.
- **Zorg voor 1 januari 2023 voor duidelijke afspraken over het al dan niet ophogen van het doel voor hernieuwbaar op land in de Regionale Energiestrategieën.** Het eerdergenoemde rapport '[Alles uit de Kast](#)' laat zien dat er plannen liggen van 55 TWh hernieuwbare elektriciteitsproductie op land, waarvan PBL inschat dat 46 TWh onder voorwaarden te realiseren is.

- **De NVDE is blij met de ambitieuze kabinetsplannen voor wind op zee, met doorgroei naar 70 GW in 2050.** Windparken op zee gaan de basis vormen van een betrouwbare en betaalbare elektriciteitsvoorziening in Nederland. Daarnaast is het wenselijk dat er nog dit jaar een Routekaart Waterstof op Zee komt inclusief concreet doel, een innovatie- en opschalingspad (incl. aanwijzing van kavels) en plannen voor de infrastructuur. Stel als overheid een verhoogd concreet doel voor groene waterstofproductie op land en op zee in 2030 van ruim 8 GW.

Kortere doorlooptijden energieprojecten: tijdsnorm nodig voor vergunningverlening

Het behalen van het klimaatdoel is een race tegen de klok. De realisatie van grote projecten in de energietransitie duurt vaak 8 à 10 jaar. Dit moet drastisch worden ingekort om de klimaatdoelen van 2030 in zicht te houden. De NVDE pleit voor een tijdsnorm van maximaal twee jaar voor vergunningverlening.

- **Wijs 'renewables go-to areas' aan voor 1 januari 2023 zoals beschreven in [REPowerEU](#).** Deze locaties zijn uitermate geschikt voor hernieuwbare energie en energie-infrastructuur en hebben beperkte milieुरisico's. Hier gelden snellere en eenvoudigere vergunningprocedures die maximaal één jaar mogen duren. Deze go-to areas kunnen ook fungeren als schakels in het energie- en mobiliteitssysteem, wanneer er ruimtelijk gezien koppelingen worden gemaakt met bestaande infrastructuren, zoals spoorlijnen, waterwegen, buisleidingen of hoogspanningstracés. De NVDE pleit ervoor om hierbij de zoekgebieden vanuit de Regionale Energiestrategieën (RES) als input te gebruiken.
- **Stel voor overige gebieden een tijdsnorm van twee jaar voor de ruimtelijke procedure (voortraject en vergunningverlening) voor duurzame projecten en energie-infra.** Het bedrijfsleven staat klaar om te helpen vergunningen binnen twee jaar af te ronden en riep eerder al op tot [radicale versnelling](#). Maak het opstellen van een harde (project)planning tussen overheid en initiatiefnemer (marktpartij, energiecoöperatie en/of netbeheerder) een vaste stap in de ruimtelijke procedure.
- **Geef provincie(s) en gemeenten vanuit het Rijk de opdracht om sneller besluiten te nemen** over wie optreedt als bevoegd gezag bij windenergieprojecten en over concrete principeverzoeken en vergunningsaanvragen van projecten.
- **Voorkom stagnatie in vergunningverlening:** neem als Rijk de regie door de besluitvorming van vastgelopen projecten te coördineren via de Rijkscoördinatieregeling (RCR) en monitor per regio het aantal afgegeven vergunningen, de doorlooptijden en het realiseren van de doelstellingen. Houd hierbij ook expliciet de benodigde vergunningverlening voor energie-opwek en -infrastructuur in het oog.
- **Richt een Landelijk Ambtelijk Expertteam Ruimtelijke Procedures in en zorg voor extra ambtelijke capaciteit.** Dat team kan op aanvraag bijspringen bij complexe cases en op deze manier flexibel uitvoeringscapaciteit en expertise toevoegen indien gewenst voor decentrale overheden om mee te helpen te versnellen.

- **Richt binnen het juridische apparaat een expertpool van juristen en rechters op en zorg voor voldoende capaciteit.** Deze kunnen sneller eventuele bezwaren ten aanzien van vergunningverlening in behandeling nemen, zonder dat er voor elke zaak een lang ‘inleestraject’ vereist is.

Het elektriciteitsnet op orde: tijdig verzwaren en flexibeler gebruiken

Begin dit jaar kwam het Actieteam Netcapaciteit met het actieprogramma [Samen sneller het net op](#) met oplossingsrichtingen om de elektriciteitsinfrastructuur op orde te krijgen. **Voor de lange termijn is ondersteuning van de overheid op het gebied van arbeidsmarkt, materiaalschaarste, financiering, systeemontwerp en procedures essentieel om tijdig te kunnen verzwaren.** Op korte termijn moet het bestaande net efficiënter gebruikt worden. Minister Jetten benadrukt in de [zonnebrief](#) het belang van het stimuleren van flexibiliteit om congestie te verlagen en zo ruimte te creëren op het elektriciteitsnet. Hierbij biedt [energieopslag](#) ook interessante mogelijkheden. Bovendien kan de inzet van flexibiliteitsopties een alternatief zijn voor netverzwaringen (‘verzwaren, tenzij’). Het onderzoek van Ecorys naar het [Right to Challenge](#) ziet mogelijkheden voor de inzet van flexibiliteitsinzet van de markt als alternatief voor verzwaren. Momenteel kan dit al in congestiegebieden, maar het wordt nog nauwelijks toegepast.

- **Voer elementen van de Energiewet versneld in door amendering van de Elektriciteitswet dit jaar om het elektriciteitsnet slimmer te gebruiken,** met verruiming van mogelijkheden voor cable pooling met opslag en verbruik; en het afschaffen van de volumecorrectiekorting.
- **Realiseer een tijdelijke landelijke aanschafsubsidiereregeling voor oplossingen voor congestie.** Het [Actieteam Netcapaciteit](#) pleit voor een dergelijk instrument dat oplossingen voor transportschaarste op korte termijn rendabel toepasbaar moet maken. De provincies [Drenthe](#) en Noord-Holland hebben een soortgelijke subsidieregeling al ingesteld, een subsidieregeling op landelijk niveau helpt oplossingen sneller goedkoper te laten worden. De regeling is tijdelijk van aard omdat deze oplossingen in korte tijd rendabel genoeg zijn om in te zetten bij congestiemanagement.
- **Snelle tariefstelselwijziging voor grootverbruikers is nodig om barrières voor flexibiliteit weg te nemen.** Wanneer flexibele diensten een netto congestieverlichtend effect hebben, zouden deze minder tariefkosten moeten betalen. Dit helpt dit bij het realiseren van een positieve businesscase van batterijen, e-boilers en andere flexdiensten, die de druk op het elektriciteitsnet kunnen verlichten.
- **Onderzoek welk beleid nodig is om de mogelijkheden van het ‘verzwaren tenzij’ kader optimaal te benutten in congestie- en niet-congestie gebied.** Marktpartijen kunnen dan in alle situaties met flexmiddelen alternatieven aandragen voor netverzwaring, die sneller te realiseren zijn dan de verzwaring.
- **Onderzoek hoe lokale energie-uitwisseling versimpeld kan worden.** Momenteel is het erg ingewikkeld om een vergunning te krijgen voor lokale energie-uitwisseling, terwijl dit de druk op het net kan verlichten.

Participatie & draagvlak: steeds meer projecten in de pijplijn waarbij de omgeving meeprofiteert

De NVDE, Holland Solar, NWEA en Energie Samen zien dat het Klimaatakkoord resultaten oplevert in de praktijk. De brancheverenigingen zien veel mooie samenwerkingen en voorbeelden in de duurzame energiesector, onder andere tussen projectontwikkelaars en energiecoöperaties. Veel van deze projecten zijn nog niet gebouwd en zijn daarom nog niet zichtbaar in de participatiemonitor 2021, maar zitten wel in de pijplijn. Dat blijkt uit een inventarisatie van de NVDE, Holland Solar en NWEA onder de leden. Wind- en zonneprojecten worden steeds vaker samen met energiecoöperaties opgezet. De afgelopen jaren zijn tientallen projecten gestart waarin een vorm van lokaal eigendom voorkomt. Vaak gaat het om een samenwerking tussen een ontwikkelaar en een lokale coöperatie, maar er komen ook andere samenwerkingsverbanden voor, afhankelijk van wat de lokale behoefte is om mee te investeren. Het aantal energiecoöperaties groeit: uit de [lokale energiemonitor 2021](#) bleek dat Nederland in 2021 totaal 667 energiecoöperaties kent (dit waren er 587 in 2019). De coöperaties hebben nu in totaal ongeveer 112.000 leden en/of deelnemers aan projecten, dat is een groei van 15%. Voor verdere stappen is het volgende van belang:

- Blijf als overheid **nut- en noodzaak van hernieuwbare energie op land** uitdragen via een structurele, meerjarige publiekscommunicatiecampagne.
- Introduceer **Maatschappelijke tenders** voor het selecteren van wind- en zonneparken waarin maatschappelijk wenselijke criteria (zoals kleinere netbelasting, natuurversterking en participatie) worden meegenomen in de beoordeling van initiatieven.
- **Organiseer landelijk de financiering voor maatschappelijk wenselijke keuzes.** Zorg ervoor dat uiterlijk 1 januari 2023 de SDE++ hierop is aangepast en er een landelijk kwaliteitsbudget is, conform [Eindadvies SDE & Maatschappelijke Kosten](#). Ook het dekken van hogere onrendabele toppen voor multifunctionele grondgebonden zonneparken dient in dit kader een plek te krijgen.
- **Maak een kwalitatieve analyse een vast onderdeel van de participatiemonitor en trek dit breder dan alleen financiële participatie**, dus ook participatie in het algemeen met financiële participatie als onderdeel hiervan. Zo kan de overheid meer inzicht krijgen over verschillende indicatoren voor hoe participatie in projecten verloopt, zoals hoe tevreden inwoners zijn over de manier waarop zij worden geïnformeerd, hoe hun belangen in kaart zijn gebracht, hoe dit terugkomt in projecten en de mate waarin zij (financieel) meeprofiteren van het project.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 6000 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €41 miljard en meer dan 250.000 werknemers.